ANNUAL EXAMINATION

SUB: Sanskrit

Class : IX

Time : 3 Hrs. **MM: 100**

प्र.1 उचितं विकल्पं चिनुत। 7

क. मन्त्र ....सर्वारम्भाः।

1. मन्त्र 2. सर्व 3. मूलाः 4. अत्र

ख. ''परोपकारः'' एतस्य शब्दस्य सन्धि विच्छेदः भवति।

1. प+ओपकारः 2. पर+उपकारः 3. परोप+कारः

ग. 'नवरात्रम्' वद में समास होगा।

1. तत्तपुरुषः 2. अव्ययीभावः 3. कर्मधारयः 4. द्विगुः

घ. बकवद् ध्यानं .... ।

1. आचरेत् 2. करिष्यन्ति 3. करोति 4. भवति

ड. 'रामं दृष्टवा सीता अवदत्' में रेखांकित शब्द में प्रत्यय है।

1. क्त्वा 2. अनीयर 3. क्त 4. तज्यत्

च. 'प्रहारः' शब्द में उपसर्ग है।

1. हारः 2. प्र 3. प्रहा 4. रः

छ. 'बालकः' तत्र गच्छति वाक्य में अव्यय है।

1. बालकः 2. तत्र 3. गच्छति 4. कोई नहीं

प्र.2 निम्नलिखित प्रश्नेषु चतुर्णा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृत भाषायाम् एकपेदन देयानि। 4

क. मे मनः कीदृशम् अस्तु?

ख. वेद्यशालायां कस्य विज्ञानस्य बोधः भवति?

ग. हस्तिनः नाम किमासीत्?

घ. रामः किमर्थ पनं गतः?

ड. आरूणेः गुरुोः नाम किम्?

https://www.evidyarthi.in/

प्र.3 निम्नलिखित प्रश्नेषु प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृत भाषायाम् एकवाक्येन देयानि। **10**

क. गुरूः विद्यां कथं वितरति?

ख. पिप्पलः कं वरं याचितवान्?

ग. मन्त्रमूलाः के?

घ. पलभायन्त्रेण कस्य ज्ञानं भवति?

ड. श्रृगालेः कः भक्षितः?

प्र.4 अधोलिखितानाम् उचितमेलनं कुरूत। **4**

क.	व्याघः	वेधशाला
ख.	रक्षकः	बालस्य माता
ग.	शकुन्तला	कौच्चं हतवान्
घ.	अवन्तिका	सावहितः

प्र.5 अधोलिखितवाक्यानां क्रमसंयोजनं कुरूत— **7**

क. तेन एकं घटं प्राप्तम्।

ख. एकः पिपासितः काकः जलार्थ यत्र तत्र भ्रमति।

ग. सः घटे पाषाणखण्डान् क्षिपति।

घ. किन्तु घटे न्यूनं जलम् आसीत्।

ड. तदन्तरं जलम् उपरि आम्तम्।

च. सः युक्तिं चिन्तयति।

छ. काकः सांख्येन जलं पीतवान्।

प्र.6 उचितै शब्दैः रिक्तस्थानानि पूरयत— **5**

1. रामः ....गाम्भीर्ये अस्ति। (समुद्र इव/नदी इव)
2. तस्य शिष्यः आरूणि .... । (आसन्/आसीत्)
3. रामः ....जटां त्यक्तवान्। (वन्दिग्रामे/नन्दिग्रामे)
4. भवान् उछालक इति नाम्ना ....(भविष्यति/भविष्यसि)
5. अहमभिवादये .... । (भवान्/भवन्तम्)

https://www.evidyarthi.in/

प्र.7 **शुद्धवाक्यानां समक्षम् "आम" अशुद्धवाक्यानां समक्षं "न" इति लिखत।** **5**

1. गुरूः यथा प्राज्ञे तथैव जड़े विधां वितरति।
2. जृम्भकास्त्राणि जन्मसिद्धानि आसन्।
3. लवकुशौ त्रयी विधां न अधतिवन्तौ।
4. वाल्मीकिः आदिकविः अस्तिः
5. वाल्मीकिः रामायणं न लिखितवान्।

प्र.8 **प्रश्नपत्रे समागतान् श्लोकान् विहाय स्वपाठ्यपुस्तकात् कण्ठस्थीकृतं सुभाषितद्वय लिखत।** **5**

प्र.9 **स्वस्य प्राचार्यस्य कृते दिवसत्रयस्य अवकाश–प्रार्थना पत्रं संस्कृते लिखत।** **8**

अथवा

स्वस्य पितुः कृते एकं पत्रं लिखत यस्मिन् उत्तमध्ययनस्य वर्णन भवेत्।

प्र.10 **अ.** **निम्नलिखितेषु द्वयोः पदयोः सन्धिविच्छेदं कृत्वा सन्धिनामानि लिखत।** **2**

1. देहान्तः 2. दिग्गजः 3. नमस्ते।

ब. **निम्नलिखितेषु द्वयोः पदयोः संधिं कृत्वा सन्धिनामानि लिखत।** **2**

1. भाग्य+उदयः 2. एक+एकम् 3. कः+अपि

2. **निम्नलिखितेषु द्वयोः पदयोः संधिं कृत्वा सन्धिनामानि लिखत।** **2**

1. राजपुरुषः 2. विधाहनिः 3. यथाशक्तिः 4. पितरौ

3. **निम्नलिखित शब्देषु चतुर्णा शब्दानां रूपाणि निर्देशानुसारं त्रिषु वचनेषु लिखत।** **4**

1. रामः – षष्ठी विभक्ति 2. पितृः – चतुर्थी
3. राजन् – चतुर्थी विभक्ति 4. अस्मद् – प्रथमा विभक्ति
5. नदी – पंचमी विभक्तिः

4. **निम्नलिखित द्वयोः धातुरूपाणि निर्देशानुसारं लिखत।** **2**

1. गम् धातुः लट्लकार उत्तमपुरूषः
2. पच् धातुः लोट्लकार उत्तमपुरूषः
3. लभ् धातुः लट्लकार मध्यमपुरूषः

https://www.evidyarthi.in/

5. **अधोलिखित अव्ययेषु द्वयोः अव्ययोः प्रयोगं कृत्वा वाक्यनिर्माणं कुरूत–** **2**

1. अत्र 2. सर्वत्र 3. अपि

6. **अधोलिखित उपसर्गान् योजयित्वा द्वयोः पधोः निर्माणं कुरूत–** **2**

1. निर् 2. अप 3. सु।

7. **निम्नलिखितेषु पदद्वयस्य प्रकृतिप्रत्ययं च पृथक् कुरूत।** **2**

1. पठितवान् 2. गत्वा 3. लघुतरः

8. **निम्नलिखितेषु धातुं प्रत्ययं च संयोज्य द्वयोः पदयोः निर्माणं कुरूत–** **2**

1. परि+त्यज+व्यप् 2. पठ्रुशत्

3. विद्या+गतुप्।

9. **निम्नलिखिताषु द्वयोः पद पूर्ति कृत्वा सूक्तिनिर्माणं कुरूत–** **3**

1. योग ....कौशलम्।

2. सा ....पिमुक्तये।

3. धर्मो ....रक्षितः।

10. **निम्नलिखितेषु धातुं प्रत्ययं च संयोज्य द्वयोः पदयोः निर्माणं कुरूत–** **2**

1. भवानि 2. तिष्ठति 3. अनमत्

11. **अधोलिखित अपठित गद्यांशं सम्यक् पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।** **5**

उज्जयिनी भारतस्य अत्यंत प्राचीनम् इतिहास–धर्म–दर्शन– कला साहित्य–योग–ज्योतिषादीनां च केन्द्रमासीत्। एषा अवन्तिका विशाला नाम्नापि शास्त्रेषु वार्णिता अस्ति। अत्र सर्वत्र पुरातात्विकं वैभवं दृष्ट्वा मनसि आनन्दो जायते। भगवतः महाकालस्य पुरीयं देशे श्रद्वायाः केन्द्रमस्ति।

1. उज्जयिनी भारतस्य केषाम् केषाम् केन्द्रमस्ति?
2. एषा शास्त्रेषु केन नाम्नापि वर्णिता अस्ति?
3. किम् दृष्टवा मनसि आनन्दो जायते?
4. द्वायाः केन्द्रम् का?
5. ''दृष्टवा'' इत्यस्य पदस्य धातुं

https://www.evidyarthi.in/

अथवा

अस्ति ब्रह्मारण्ये कर्पूरतिलको नाम हस्ती। तमवलोक्य सर्वे श्रृगाल श्चिन्तयान्ति स्म– यधयं केनाप्युपायेन म्रियते तदा अस्माकम् एतदेहेन मासचतुष्टस्य भोजनं भविष्यति। तत्रैकेन वृद्धश्रृगालेनं प्रतिज्ञातम्– 'मया बुद्धिप्रभावदस्य मरणं साधयितव्यम्।'

1. हस्ते नाम किम्
2. हस्ती कुत्र अस्ति
3. वृद्धश्रृगालेन किं प्रतिज्ञातम्?
4. तमवलोक्य के चिन्तयन्ति स्म?
5. भू धातु, लृट् लकारः अन्य–पुरूष, एकवचनं च।

प्र.12 अधोलिखितपद्यांशेषु पद्यांशद्वयस्य प्रश्नानत्तराणि संस्कृतभाषायां देयानि। 5

इक्ष्वाकुवंश प्रभवो रामो नाम जनैः श्रुतः।
नियतात्मा महावीर्यो धुतिमान् धृतिमान् वशी।।

1. नित्यात्मा महावीर्यः कः?
2. कस्य नाम जनैः श्रुतः?
3. इक्ष्वाकुवंशे कः उत्पन्न?
4. धृतिमान् कः आसीत्?
5. 'जनैः' इत्यस्य पदस्य विभक्ति वचनच्च लिखत।

अथवा

उधोगिनं पुरुषसिंहमुपैति लक्ष्मीः
दैवेन देयमिति का पुरूषा वदन्ति।
दैवं निहत्य कुरू पौरूषमात्मशक्त्या
यत्ने कृते यदि न सिद्धयति कोऽत्रदोषः।।

1. लक्ष्मीः कम् उपैति?
2. का पुरूषाः किं पदन्ति?
3. कुत्र दोषाः नास्ति?
4. दैवम निहत्य किं कुरू?
5. 'निहत्य' इत्यस्य पदस्य प्रकृति प्रत्ययपंच पृथकुरूत।

प्र.13 अधोलिखितेषु एकं विषयं स्वीकृत्य शतशब्देषु संस्कृतं निबंधं लिखत्। 10

1. विद्यालयः   2. उद्यानम्   3. पुस्तकम्

https://www.evidyarthi.in/